Actieplan Etikettering van Levensmiddelen | 2020

Evaluatie en Vervolg van Actieplan Etikettering van Levensmiddelen | 2016

Den Haag, december 2019

Actieplan Etikettering van Levensmiddelen

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding 3

2. Evaluatie | 2016 4

3. Vervolgplan | 2020 10

1. INLEIDING

Tijdens het Algemeen Overleg NVWA op 10 december 2015 heeft de Tweede Kamer gesproken over etikettering van voedingsmiddelen, de mogelijke misleiding en handhaving daarvan. Op 4 oktober 2016 heeft de minister voor Medische Zorg en Sport het Actieplan Etikettering van Levensmiddelen aan de Tweede Kamer gestuurd. Begin 2018 heeft de minister de Tweede Kamer toegezegd dit Actieplan te evalueren en te voorzien van nieuwe actiepunten.
Voor de evaluatie van het Actieplan Etikettering van Levensmiddelen zijn diverse partijen geconsulteerd, waaronder FNLI, CBL, NVWA en het Voedingscentrum.

In het Actieplan staan alle acties op het vlak van consumentenvoorlichting, wetgeving, naleving en handhaving. Uitgangspunt is dat de consument juist en eerlijk wordt geïnformeerd over de voedingsmiddelen. Alleen met eenduidige en eerlijke informatie kan de consument een bewuste en gezonde keuze maken.
Het Actieplan Etikettering van Levensmiddelen 2016 was uitgewerkt langs drie lijnen:
- Voorlichting en innovatie in informatievoorziening;
- Heldere en eenduidige regelgeving;
- Handhaving van de regelgeving.

In de evaluatie wordt de opvolging van alle acties langs deze drie lijnen beschreven.
Het vervolg hierop vanaf 2020 staat beschreven in het vervolgplan 2020.

Dit Actieplan is opgesteld door het ministerie van VWS, in samenspraak met de NVWA, het Voedingscentrum, het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) en de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI).

De voortgang van de acties uit het Actieplan 2020 zullen worden gemonitord. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang van deze acties. Begin 2021 volgt de eerste voortgangsrapportage.

2. EVALUATIE

Hieronder is een overzicht te vinden met acties in het Actieplan Etikettering van Levensmiddelen (2016) en de uitvoerende partij(en) die hier verantwoordelijk voor is/zijn geweest.

✔ Afgerond ✔ Doorlopend ✔ Nog niet (volledig) afgerond

Nr.	Acties 2016 - 2019	Uitvoerende partij	Status
Voorlichting en innovatie in informatievoorziening			
1	Goede uitleg van het etiket door het Voedingscentrum	Voedingscentrum	✔
2	'Kies Ik gezond?'-tool	Voedingscentrum	✔
3	Digitale database	FNLI, CBL en Voedingscentrum	✔
Heldere en eenduidige wetgeving			
4	Eenduidige vermelding van allergenen	EU	✔
5	Modernisering van het waarschuwingsetiket voor vers pluimveevlees	VWS	✔
6	Duidelijkheid bieden over betekenis van vermelding van houdbaarheidsdata (THT, TGT)	FNLI, CBL, NZO, NVWA, LNV, VWS, Voedingscentrum	✔
7	Verbetering Productsamenstelling en verplichte vermelding van voedingswaarde	EU	✔
8	Heroriëntatie van het voedselkeuzelogo Vinkje	VWS	✔
9	Verplichte etikettering van alcoholische dranken	EU	✔
10	Normstelling hoeveelheden transvetzuren in levensmiddelen	EU	✔
11	Evaluatie Europese wetgeving op het terrein van voedings- en gezondheidsclaims	EU	✔
12	Europese discussie over vrijwillige herkomstetikettering (Art 26(3) van 1169/2011)	EU	✔
13	Europese discussie over presentatie aanvullende iconen zoals voedselkeuzelogo's	EU	✔
Naleving en handhaving			
14	Toezicht door de NVWA: vermelding allergenen en houdbaarheidsdata	NVWA	✔
15	Toezicht (misleidende) etikettering	NVWA	✔
16	Eenduidige etikettering door bedrijfsleven – gedragscode	FNLI	✔
17	Campagnes consumentenorganisaties	Consumentenbond, foodwatch	✔

Voorlichting en innovatie in informatievoorziening

Ad 1: Goede uitleg van het etiket door het Voedingscentrum

Om de motivatie van consumenten te verhogen om etiketten te lezen heeft het Voedingscentrum drie animatiefilmpjes gemaakt met de aanwijzing voor de consument: 'Pak, Draai, Kies', gericht op zout, suiker en vet. In de filmpjes is te zien hoe een etiket van producten in de supermarkt kan worden vergeleken om hiermee een gezondere keuze te kunnen maken. Deze informatie is via diverse (online) media bij consumenten onder de aandacht gebracht.

Om via professionals 'het lezen van het etiket' onder de aandacht te brengen, heeft het Voedingscentrum een (gratis) basisreeksfolder ontwikkeld: 'Het etiket helpt je gezonder te kiezen'. De folder wordt per maand bijna 19.000 keer besteld door professionals. In totaal is de folder 80.000 keer besteld.

Ad 2 en 3: 'Kies Ik Gezond?'-tool en digitale database

Om consumenten te ondersteunen bij hun keuze en het gebruik van etiketinformatie te stimuleren heeft het Voedingscentrum zich de afgelopen jaren gericht op de ontwikkeling en verspreiding van de digitale 'Kies Ik Gezond?'-tool, waarbij op eenvoudige wijze informatie over de samenstelling en voedingswaarde geraadpleegd kan worden en ook gezondere keuzes gemaakt kunnen worden.

Op 4 januari 2018 is de 'Kies Ik Gezond?'-tool gelanceerd. Sinds de lancering van deze app zijn diverse nieuwe functionaliteiten toegevoegd, zoals de opties 'vegetarisch' en 'allergenen'. Met deze opties kunnen consumenten aangeven of ze bij een product willen zien: zonder vlees en/of vis of de aan-/afwezigheid van bepaalde allergenen. De app is gekoppeld aan de Eetmeter, de app van het Voedingscentrum waarmee consumenten hun dagelijkse dieet kunnen beoordelen. De informatie in de 'Kies Ik Gezond?'-tool komt uit de levensmiddelendatabank. De informatie hierin is afkomstig uit meerdere databases waarin producten informatie over samenstelling en voedingswaarde van hun voedingsmiddelen ter beschikking stellen. Door het Voedingscentrum, supermarkten en de levensmiddelenindustrie is in de afgelopen tijd actief gewerkt aan het vullen van deze database met zoveel mogelijk productinformatie.
Er zijn veel gesprekken gevoerd met fabrikanten, supermarkten en beheerders van databanken om gegevens aan te leveren. Met de ontwikkeling van de digitale database (GS1) is gewerkt aan kwaliteitsverbetering van productinformatie op één centrale plek. Het aantal artikelen groeit nog steeds en zit nu rond 100.000 artikelen. Van het aanbod van de deelnemende supermarkten is ongeveer 75% van de eigen merkartikelen van supermarkten momenteel te scannen via de 'Kies Ik Gezond?'-tool.
De beschikbaarheid van goede data levert ook input voor de monitoring van het Akkoord Verbetering Productsamenstelling.

2. Heldere en eenduidige regelgeving

Ad 4: Eenduidige vermelding van allergenen

Op etiketten wordt regelmatig aangegeven dat levensmiddelen 'sporen van allergenen' kunnen bevatten. Bedrijven vermelden dit als er een kans is dat allergenen in levensmiddelen terecht zijn gekomen door kruisbesmetting in hun productieproces. Zij willen hiermee voorkomen dat consumenten allergische reacties van levensmiddelen krijgen door producten waarop een vermelding van het aanwezige allergeen ontbreekt. Om

dit risico zo veel mogelijk in te perken, wordt deze vermelding regelmatig toegepast. Deze vermelding is echter niet altijd noodzakelijk met het oog op de bescherming van de allergische consumenten en beperkt hun keuze onnodig.

Ook is de wijze van vermelding van de allergenen die via kruisbesmetting in het levensmiddel aanwezig kunnen zijn, niet eenduidig. Verschillende vermeldingen worden toegepast, zoals 'kan sporen bevatten van …', 'is gemaakt in een fabriek waar allergeen X is gebruikt'. Deze vermeldingen worden ook wel de '*may contain'* vermeldingen genoemd. Vanuit patiëntenorganisaties wordt aangegeven dat er één geharmoniseerde grenswaarde gesteld zou moeten worden voor de onbedoelde aanwezigheid van allergenen (= referentiedosis). Als allergenen onder deze grenswaarde worden verwacht in de levensmiddelen, is etikettering van het allergeen niet nodig. Daarnaast moet de manier waarop mogelijke aanwezigheid van allergenen wordt vermeld eenduidiger.

De Europese Commissie heeft het Europese onderzoeksinstituut Joint Research Centre (JRC) de opdracht gegeven voorstellen voor referentiedoses en eenduidiger vermelding van allergenen op te stellen. Tot dusver is er nog geen advies van het JRC en is er daarom nog geen voorstel voor wetgeving in het kader van de Europese verordening voor voedselinformatie (EU) 1169/2011. Nederland zet zich in voor het op Europees niveau vaststellen van wetenschappelijk onderbouwde referentiedoses voor allergenen in levensmiddelen.

Ad 5: Modernisering van het waarschuwingsetiket voor vers pluimveevlees
Om consumenten beter te informeren over goede hygiënemaatregelen bij het bewaren, bereiden en behandelen van vers pluimveevlees, wordt de huidige waarschuwingstekst op het etiket van deze producten aangepast en gemoderniseerd. Naar verwachting wordt een voorstel voor aanpassing van het Warenwetbesluit bereiding en behandeling van levensmiddelen in de loop van 2020 vastgesteld.

Ad 6: Duidelijkheid bieden over betekenis van vermelding van houdbaarheidsdata (THT, TGT)
VWS is medeondertekenaar van de Green Deal 'Over de Datum?', met een looptijd van 26 januari 2017 – 1 januari 2020. Dit project is opgezet om initiatieven te ontwikkelen om de kennis bij consumenten over onder andere houdbaarheidsdata van levensmiddelen te vergroten en een beter handelingsperspectief te bieden. In de Green Deal wordt samengewerkt met het ministerie van LNV, FNLI, CBL, Voedingscentrum, Wageningen Universiteit (WUR), NVWA en de Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO).

VWS werkt aan een wijziging van het Warenwetbesluit Bereiding en behandeling van levensmiddelen om de beschrijving voor 'tenminste houdbaar tot' (THT) en 'te gebruiken tot' (TGT) beter te laten aansluiten bij de Europese Verordening voor voedselinformatie (EU) 1169/2011. Met deze aanpassing wordt verduidelijkt dat op producten die zeer bederfelijk zijn en risico's voor de volksgezondheid met zich meebrengen, altijd een 'te gebruiken tot' (TGT) datum vermeld moet worden.
Het ministerie van LNV zal, met het oog op het voorkomen van voedselverspilling, in 2020 een publiekscampagne starten om de betekenis van de houdbaarheidsdata goed uit te leggen en handelingsperspectief te bieden aan consumenten.

Ad 7: Verbetering Productsamenstelling en verplichte vermelding van voedingswaarde

Sinds 13 december 2016 is op grond van de verordening voor voedselinformatie aan consumenten (EU) 1169/2011 de vermelding van voedingswaarde verplicht geworden. De vermelding van voedingswaarde is één van de prikkels om de verbetering van productsamenstelling (minder zout, verzadigd vet en calorieën in levensmiddelen) te stimuleren.

Ad 8: Heroriëntatie van het voedselkeuzelogo Vinkje
In 2016 ontstond discussie over het gebruik van Vinkje als voedselkeuzelogo. Er werd onderkend dat er verbeteringen aangebracht dienden te worden aan het voedselkeuzelogo. De discussie over Vinkje is 19 oktober 2016 beëindigd; er is besloten het voedselkeuzelogo Vinkje niet langer in Nederland toe te staan. Fabrikanten hebben nog enige tijd gekregen om het logo uit te faseren, per 19 oktober 2018 diende het logo uit de schappen te zijn verdwenen.

Ad 9: Verplichte etikettering alcoholische dranken
In 2017 is een Europese discussie gestart over de mogelijkheid van vermelding van ingrediënten, voedingswaarde en energetische waarde op alcoholische dranken. Begin juni 2019 heeft de sterke drankenindustrie een Memorandum of Understanding over de etikettering van sterke dranken uitgebracht en aangeboden aan de Europese Commissie. De betreffende industrie verklaart dat zij in de komende jaren de energetische inhoud en de ingrediëntendeclaratie 'off label' zullen aangeven.

Begin september 2019 heeft ook de bierindustrie een Memorandum of Understanding uitgebracht en aangeboden aan de Europese Commissie. De bierindustrie verklaart dat in 2022 op alle bierflessen en bierblikjes de ingrediëntendeclaratie en de energie-inhoud vermeld wordt.

Ad 10: Normstelling hoeveelheden transvetzuren in levensmiddelen
Gedurende enkele jaren is in Brussel gediscussieerd over mogelijke maatregelen om de hoeveelheden transvetzuren in levensmiddelen naar een minimumniveau terug te dringen. Etikettering van transvetzuren was één van de mogelijke maatregelen. De uitkomst van deze discussie was geen aanvullende etiketteringsverplichting, maar de vaststelling van maximale gehaltes voor de hoeveelheden transvetzuren in levensmiddelen. Vanaf 21 april 2021 mogen levensmiddelen die niet voldoen, niet meer worden verhandeld.
Dit is conform het standpunt dat Nederland de afgelopen jaren in Brussel actief heeft uitgedragen. Nederland staat dan ook positief tegenover de vastgestelde norm.

Ad 11: Evaluatie Europese wetgeving op het terrein van voedings- en gezondheidsclaims
De invoering van de Europese verordening voor voedings- en gezondheidsclaims ((EG) 1924/2006) heeft gezorgd voor een flinke schifting in het toegestane gebruik van voedings- en gezondheidsclaims. Er is een beperkt aantal voedingsclaims toegestaan en het gros aan gezondheidsclaims is afgewezen vanwege een gebrek aan wetenschappelijk bewijs.

De Europese Commissie bekijkt momenteel of, en op welke wijze, voedingsprofielen moeten worden opgesteld. Met voedingsprofielen kunnen voorwaarden worden gesteld aan het gebruik van de voedings- en gezondheidsclaims. Het gebruik van gezondheidsclaims op relatief ongezonde producten zou hiermee ingeperkt kunnen worden.

Daarnaast is er nog een lijst met enkele honderden gezondheidsclaims voor planten en plantendelen (zogenaamde 'botanicals'), waarover nog geen besluit is gevallen. De Europese Commissie bekijkt momenteel hoe deze gezondheidsclaims moet worden beoordeeld.

Nederland zet zich in voor stringente regelgeving voor het gebruik van voedings- en gezondheidsclaims en heeft in de afgelopen jaren actief gepleit voor de vaststelling van voedingsprofielen.

Ad 12: Europese discussie over vrijwillige herkomstetikettering (artikel 26.3 van verordening (EU) 1169/2011)
Transparantie over de herkomst van de levensmiddelen en de grondstoffen wordt meer en meer van belang geacht om de consument goed te informeren. Sinds 1 april 2015 zijn, naast de vermelding van de herkomst van rundvlees, ook regels in werking getreden voor de vermelding van de herkomst van voorverpakt vers, gekoeld of bevroren vlees van varkens, schapen, geiten en pluimvee ((EU) 1317/2015).
Daarnaast zijn voor verschillende andere productcategorieën in opdracht van de Europese Commissie haalbaarheidsstudies uitgevoerd (onder andere voor zuivelproducten, zuivel als ingrediënt, onbewerkte levensmiddelen, levensmiddelen waarbij één ingrediënt voor meer dan 50% in het levensmiddel voorkomt). Deze haalbaarheidsstudies hebben tot dus ver niet tot voorstellen voor wetgeving geleid. Wel hebben een aantal lidstaten nationale wetgeving opgesteld voor de vermelding van de herkomst van diverse productcategorieën (met name zuivelproducten, vlees als ingrediënt). De verwachting is dat met de uitkomsten van de evaluaties van deze nationale maatregelen, te zijner tijd opnieuw de discussie zal worden gestart over verplichte herkomstetikettering voor een aantal productcategorieën.

Ad 13: Europese discussie over presentatie aanvullende iconen zoals voedselkeuzelogo's
De Europese Commissie heeft het Europese Joint Research Centre (JRC) de opdracht gegeven een overzicht te maken van alle mogelijke voedselkeuzelogo's, met de wetenschappelijke kennis die er is over de begrijpelijkheid en de effecten van deze logo's. Dit rapport omvat een overzicht van de meerwaarde van bestaande voedselkeuzelogo's. Publicatie van dit rapport wordt in de loop van 2020 verwacht.

3. Naleving en handhaving
Ad 14: Toezicht door de NVWA: vermelding allergenen en houdbaarheidsdata
Door kruisbesmetting kunnen onbedoeld allergenen in het voedsel terechtkomen. De beheersing van allergenen bij de productie is dan ook een vast item wat tijdens een voedselveiligheidsinspectie bij de bedrijven wordt gecontroleerd. Er wordt ingegrepen zodra er wel allergenen worden aangetroffen, maar dit niet op het etiket van levensmiddel is vermeld.

Bij de meldingen die bij de NVWA binnenkomen is regelmatig sprake van onvolkomenheden bij de allergenen declaratie. Bij ongeveer een derde van de meldingen die betrekking hebben op etikettering (enkele honderden per jaar) gaat het om onjuiste vermelding van allergenen. In de meeste gevallen komt dit doordat etiketten verwisseld zijn. De NVWA beoordeelt de acties die de bedrijven hebben ingezet, en geeft zo nodig betrokken bedrijven de opdracht om een publiekswaarschuwing te verstrekken.

Ad 15: Toezicht (misleidende) etikettering

Toezicht op de naleving van de voorschriften over juiste voedselinformatie blijft van belang. Bij constatering van tekortkomingen moet stevig en slagvaardig worden ingegrepen. Consumenten en andere partijen kunnen klachten over (misleidende) etiketten altijd melden bij de NVWA en de Reclamecodecommissie (RCC).
De NVWA heeft in de afgelopen jaren beoordeeld op de beoordeling of de etiketteringswetgeving wordt nageleefd. Hierbij zijn projecten uitgevoerd op het gebied van onder andere misleidende etikettering, zoals de wijze waarop imitatie ingrediënten worden vermeld, de vermelding van voeding- en gezondheidsclaims op ontbijtgranen, zuigelingenvoeding en de etikettering op 'peutermelk', de juiste etikettering van additieven. Daar waar nodig zijn waarschuwingen en/of boetes uitgedeeld.

Ad 16: Eenduidige etikettering door het bedrijfsleven – gedragscode FNLI
In 2017 werd onder de vlag van ketenborging.nl een gedragscode gepubliceerd. De Gedragscode Voedselveiligheid en Productintegriteit (ofwel Gedragscode Levensmiddelenketen) is opgesteld om vertrouwen in levensmiddelenketen te vergroten. Het is een brede code, die een gids vormt voor gepast gedrag en correct handelen op het gebied van voedselveiligheid en productintegriteit. Juiste etikettering is hierbij één van de voorwaarden. De gedragscode is ondertekend door 269 bedrijven. Verder heeft de FNLI aanvullend gewerkt aan een thematische aanpak om discussies binnen bedrijven op het gebied van transparant etiketteren beter te kunnen voeren. De thema's zijn verwerkt in een handboek met vragen en voorbeelden, welke eind dit jaar afgerond zal worden en begin 2020 onder leden verspreid zal worden.

Ad 17: Campagnes consumentenorganisaties
De consumentenorganisaties Consumentenbond en foodwatch vragen al enkele jaren aandacht voor de misleidende etiketten op levensmiddelen met gerichte campagnes. De Consumentenbond en foodwatch pleiten voor stevige handhaving om ervoor te zorgen dat fabrikanten de etiketten die als misleidend worden gezien, aanpassen. Zij laten ook zelf zien welke etiketten als misleidend worden ervaren. Voorbeelden van deze etiketten worden gepubliceerd. Deze acties hebben al in meerdere gevallen er toe geleid dat fabrikanten hun etiketten hebben aangepast.

3. ACTIEPLAN 2020

Naar aanleiding van de evaluatie op het Actieplan Etikettering van Levensmiddelen (2016) is samen met de FNLI, het CBL, de NVWA, en het Voedingscentrum, een vervolgplan opgesteld. In dit vervolgplan worden meerdere (nieuwe) actiepunten aangedragen waar de komende jaren aan gewerkt zal worden. Net zoals in het Actieplan Etikettering van Levensmiddelen 2016, zijn de acties in het Actieplan Etikettering van Levensmiddelen 2020 opgedeeld in drie lijnen: voorlichting en innovatie in informatievoorziening, heldere en eenduidige regelgeving en naleving en handhaving. Naast de voortzetting van acties uit het Actieplan 2016, omvat het nieuwe plan een aantal nieuwe acties.

Nr.	Acties 2020 - 2024	Uitvoerende partij	Tijdslijn
Voorlichting en innovatie in informatievoorziening			
1	Voorlichting over etikettering van levensmiddelen richting consumenten en professionals	Voedingscentrum	2020-2021
2	Optimalisatie en uitbreiding van de 'Kies Ik Gezond?'-tool	Voedingscentrum	2020-2021
Heldere en eenduidige wetgeving			
3	Campagne uitleg houdbaarheidsdata, aanpassing warenwetbesluit Hygiëne van levensmiddelen en toezicht	LNV VWS	2020
4	Voedselkeuzelogo Nutri-Score: - evaluatie Nutri-Score - opstellen aanpassing Warenwetbesluit informatie van levensmiddelen	VWS	2020/2021
5	Onderzoek nadere regulering/beleidskaders misleidende etikettering	VWS	2020
6	Interpretatie-documenten misleidende etikettering	NVWA	2020
7	Etikettering op alcoholische dranken	EU	
8	Aanpassing Warenwetbesluit Meel en Brood	VWS	Q2 2020
9	Duiding benaming vegetarische vleesvarianten	VWS	Q1 2020
10	Herziening waarschuwingstekst op etiket vers pluimveevlees	VWS	Q3 2020
11	Evaluatie van wetgeving op het terrein van voedings- en gezondheidsclaims	EU	2020
12	Rapport meerwaarde voedselkeuzelogo's	EU	2020
13	Uitleg Etiketteringswetgeving op de NVWA-website	NVWA	Q1 2020
14	Eenduidige vermelding van (onbedoeld aanwezige) allergenen	EU	2020
15	Verplichte herkomstetikettering	EU	
Naleving en handhaving			
16	Opvolging signalen en meldingen bij NVWA en RCC	NVWA	Doorlopend
17	Projecten (misleidende) etikettering	NVWA	2020, 2021
18	Handboek (misleidende) etikettering en uitleg aan bedrijfsleven	FNLI en CBL	Doorlopend

Voorlichting en innovatie in informatievoorziening

Ad 1: Voorlichting over etikettering van levensmiddelen richting consumenten en professionals, vervolg actie 1 Actieplan 2016
Het Voedingscentrum zal in de komende periode de voorlichting over etikettering via diverse media bij consumenten onder de aandacht te brengen. De focus ligt op het opnieuw onder de aandacht brengen van de uitleg van het etiket bij een brede groep consumenten, maar ook professionals. Het Voedingscentrum zal met de etiketteringsvoorlichting aansluiten bij de campagne over de Schijf van Vijf.
Communicatie richting professionals, zoals diëtisten, praktijkondersteuners en gewichtsconsulenten, zal in de komende jaren een extra impuls krijgen. Professionals zijn belangrijk om het bereik van de voorlichting over het etiket te vergroten, met name binnen specifieke doelgroepen.

Ad 2. Optimalisatie en uitbreiding van de 'Kies Ik Gezond?'-tool, vervolg actie 2 en 3 Actieplan 2016
Er zal gewerkt worden aan een optimalisatie van de 'Kies Ik Gezond?'-tool, doordat nog meer informatie van producten in de databank beschikbaar komt. De app zal opnieuw bij consumenten onder de aandacht worden gebracht via onder andere social media.

Heldere en eenduidige regelgeving
Ad 3: Campagne houdbaarheidsdata, aanpassing Warenwetbesluit hygiëne van levensmiddelen en toezicht, vervolg actie 6 Actieplan 2016
De voorbereiding voor aanpassen van het Warenwetbesluit hygiëne van levensmiddelen om de TGT- datum voor alle bederfelijke levensmiddelen van toepassing te laten zijn, is inmiddels gestart. Naar verwachting kan het aangepaste warenwetbesluit per 1-1-2021 in werking gaan.

Het ministerie van LNV start in 2020 met een publiekscampagne om de betekenis van de houdbaarheidsdata THT en TGT bij het brede publiek onder de aandacht te brengen. De insteek van de campagne is dat door juist gebruik van en het juist omgaan met de houdbaarheidsdata voedselverspilling kan worden voorkomen.
Op de NVWA-website zal de uitleg van de houdbaarheidsdata worden aangepast. Dit biedt voor het bedrijfsleven duidelijkheid welke houdbaarheidsdatum (TGT dan wel THT) in welke gevallen gebruikt moet worden.

Ad 4: Voedselkeuzelogo Nutri-Score
Nederland neemt deel aan Nutri-Score. In 2020 wordt gestart met deelname van Nederlandse (voedings-)wetenschappers aan het onafhankelijke wetenschappelijke comité, die vanaf medio 2020 een evaluatie van voedselkeuzelogo Nutri-Score uitvoert. In het voorjaar 2020 wordt gestart met een traject voor aanpassing van het Warenwetbesluit informatie van Levensmiddelen. Naar verwachting kan dit traject medio 2021 worden afgerond.

Ad 5: Onderzoek nadere regulering/beleidskaders misleidende etikettering
Mogelijk kunnen aanvullende regelgeving of beleidskaders helpen bij het nader duiden van wat als correcte etikettering gezien kan worden. In de maatschappelijke discussie hierover is er behoefte aan een betere inkadering van het gebruik van de zogenoemde 'lok-ingrediënten', bepaalde afbeeldingen op de voorkant van het etiket en termen als ambachtelijk en natuurlijk op verpakkingen van levensmiddelen.

Ad 6: Interpretatie-documenten misleidende etikettering

De NVWA zal op haar website een overzicht bieden van etikettering die in ieder geval als misleidend wordt gezien. Aan de hand van voorbeelden van misleidende etikettering waarvan op grond van jurisprudentie duidelijk is dat deze niet tijd toegestaan, wordt dit overzicht opgesteld. Uiteraard kan dit niet uitputtend zijn. Ook zullen hierin voorbeelden van de door de Tweede Kamer genoemde etikettering met 'lok-ingrediënten' worden opgenomen.
Dit overzicht kan ook voor het CBL en de FNLI goede handvatten bieden waarmee zij hun eigen handboek kunnen aanpassen en hun bedrijven uitleggen wanneer etiketten als misleidend worden beoordeeld.

Ad 7: Etikettering op alcoholische dranken, vervolg actie 9 Actieplan 2016

Nederland is voorstander van de verplichte vermelding van ingrediënten, voedingswaarde en energiehoeveelheid op alle alcoholische dranken. De Europese Commissie wacht allereerst de uitvoering van de zelfreguleringsinitiatieven van enkele sectoren af. Het is nog onduidelijk wanneer opnieuw de etikettering van alcoholische dranken op de agenda staat in het Brusselse overleg.

Ad 8: Aanpassing Warenwetbesluit Meel en Brood

Het Warenwetbesluit Meel en Brood wordt gewijzigd. De voorgestelde uitbreiding van de gereserveerde aanduidingen en de introductie van verplichte aanduidingen komen onder andere voort uit de wensen vanuit de bakkerijsector en consumentenorganisaties. In het Warenwetbesluit worden gedefinieerd wat onder meergranen, volkoren, witbrood, bruinbrood en speltbrood wordt verstaan. De term meergranenbrood mag hierna uitsluitend gebruikt worden voor broden die minimaal drie graansoorten bevatten. Daarnaast moeten de termen witbrood, bruinbrood en volkorenbrood verplicht vermeld worden op de broden waarvan de samenstellingsvereisten in de Warenwet staat. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 2020 en heeft een overgangstermijn van twee jaar.

Ad 9: Duiding benaming vegetarische vleesvarianten

In de beantwoording van Kamervragen van 23 mei 2019[1] is aangegeven dat de Kamer geïnformeerd wordt over een nadere duiding van de benaming die toegestaan wordt voor de etikettering van vegetarische vleesvarianten.

Uit een juridische analyse is gebleken dat er ruimte is voor het gebruiken van namen van vleesproducten, mits uit de benaming duidelijk is dat het om een vegetarische variant gaat. Hiermee worden consumenten helder geïnformeerd over de aard en inhoud van het product. Voor wettelijke benamingen, zoals gehakt, is een aanpassing nodig in de wetgeving. Het zal tijd kosten om dit juridisch kader aan te passen, zodat de term gehakt op termijn ook gebruikt kan worden voor vegetarische vleesvarianten (vegetarische geha(c)kt).
Voor vegetarische varianten van vleesproducten:

- mag gebruik worden gemaakt van woorden als 'schnitzel', 'burger' en 'worst' in de benaming van het product, mits het duidelijk is dat het om een vegetarische variant gaat. Dit betekent dat de benamingen 'vegaschnitzel', 'vegaburger', 'vegetarische rookworst' zijn toegestaan;

[1] Vergaderjaar 2018-2019, Aanhangsel handelingen nr. 2437

- mag gebruik worden gemaakt van diersoortnamen, zolang helder is dat het een vegetarische variant betreft. Dit betekent bijvoorbeeld dat benamingen als 'vegetarische kipstukjes', 'vegetarische tonijn', 'vegetarische krabsalade' zijn toegestaan, maar niet uitsluitend de bewoording 'kipstukjes', 'tonijn' en 'krab'.

Dit beleidsstandpunt zal worden opgenomen in het webdossier voedselinformatie dat begin 2020 op de website van de NVWA wordt gepubliceerd.
De mogelijkheid bij vegetarische vleesvarianten het gebruik van de term 'vegetarisch' hierbij te verplichten wordt nader onderzocht.

Ad 10: Herziening waarschuwingsetiket pluimveevlees, vervolg actie 5 Actieplan 2016
Om de consument beter te informeren over goede hygiënemaatregelen bij het bewaren, bereiden en consumeren van het product, wordt de waarschuwingstekst op het etiket van vers pluimveevlees aangepast en gemoderniseerd. Naar verwachting zal het nieuwe etiket per 1-1-2021 in het Warenwetbesluit bereiding en behandeling van levensmiddelen worden opgenomen. Vervolgens krijgt het bedrijfsleven nog een overgangsperiode van 1,5 jaar om de oude etiketten te kunnen opmaken en nieuwe etiketten te kunnen maken.

Ad 11: Evaluatie van wetgeving op terrein van voedings- en gezondheidsclaims, vervolg actie 11 Actieplan 2016
Begin 2020 wordt het evaluatierapport van de Europese Commissie over de Europese wetgeving voor voedings- en gezondheidsclaims verwacht. In dit rapport zal in ieder geval aandacht worden besteed aan voedingsprofielen. De Europese commissie zal met de uitkomsten hiervan beoordelen of een voorstel voor het vaststellen van voedingsprofielen moeten worden opgesteld.
Daarnaast is er nog een lijst met gezondheidsclaims voor planten en plantendelen (de zogenaamde botanicals). De Europese Commissie gaat bekijken hoe deze gezondheidsclaims moet beoordeeld moeten worden voor toelating.

Ad 12: Rapport meerwaarde voedselkeuzelogo's, vervolg actie 13 Actieplan 2016
Begin 2020 wordt het rapport van de Europese Commissie over de meerwaarde van voedselkeuzelogo's verwacht. Naar aanleiding van dit rapport zal Nederland aandacht vragen voor een Europees, zo mogelijk verplicht, voedselkeuzelogo.

Ad 13: Uitleg etiketteringswetgeving op NVWA-website
De wetgeving op het vlak van etikettering van levensmiddelen is grotendeels uitgebreid in (Europese) regelgeving vastgelegd. De NVWA streeft ernaar de uitleg en interpretatie van de wetgeving op haar website uitgebreider weer te geven in een webdossier. Deze uitleg biedt voor het bedrijfsleven een goed handvat voor de naleving van deze complexe regelgeving.
Begin 2020 zal het zogenoemde 'webdossier voedselinformatie' gepubliceerd worden. Ook zal in 2020 een 'webdossier voedings- en gezondheidsclaims' worden opgesteld en gepubliceerd.
De interpretatie op het vlak van 'misleidende etikettering' (actie 6 van dit plan) wordt toegevoegd aan het webdossier voedselinformatie.

Ad 14: Eenduidige vermelding van (onbedoeld aanwezige) allergenen, vervolg actie 4 Actieplan 2016
Het is op dit moment nog onduidelijk wanneer de Europese Commissie de discussie over het onderwerp 'may contain' allergenen vermelding gaat voortzetten. Zodra dit weer op de

agenda staat zal de inzet van Nederland gericht zijn op het vaststellen van Europees geharmoniseerde referentiedoses en eenduidige vermelding van sporen van allergenen op het etiket.

Ad 15: Verplichte herkomstetikettering, vervolg actie 12 Actieplan 2016
Vanaf 1 april 2020 is de uitvoeringsverordening voor vrijwillige vermelding van de herkomst van levensmiddelen van toepassing (EU 2018/775). De Europese Commissie zal daarbij de interpretatie van deze wetgeving in een mededeling nader toelichten.
Verder wordt een mogelijke Europese discussie over aanvullende verplichtingen voor herkomstetikettering afgewacht. Een aantal lidstaten dringt aan op verplichte herkomstetikettering van met name zuivelproducten en van producten met vlees als ingrediënt. Deze lidstaten hebben zelf nationale maatregelen opgesteld en deze genotificeerd in Brussel. Nederland is geen voorstander van nationale maatregelen en wil uitsluitend geharmoniseerde afspraken, waarbij de consumentenvraag nadrukkelijk moet opwegen tegen de administratieve lasten die dit met zich mee zou brengen.

Naleving en handhaving
Ad 16: Opvolging signalen en meldingen bij NVWA en Reclamecodecommissie (RCC)
Om misleiding van de consument tegen te gaan blijft het toezicht op de naleving en handhaving van (nieuwe) voorschriften over correcte en verplichte voedselinformatie ook in de komende jaren van belang. Net als in de afgelopen jaren, zal de NVWA handhaven bij overtredingen en kunnen klachten over (misleidende) voedselinformatie gemeld worden bij de NVWA en de Reclamecodecommissie.

Ad 17: Projecten (misleidende) etikettering
Ook in de komende jaren zal de NVWA toezicht houden op de naleving van de voedselinformatiewetgeving. De NVWA zal projecten uitvoeren die zich richten op een specifiek onderwerp of doelgroep, met de focus op misleidende etikettering en voedings- en gezondheidsclaims.

Ad 18: Handboek (misleidende) etikettering en uitleg aan bedrijfsleven
FNLI heeft de afgelopen twee jaar gewerkt aan een handboek voor transparante etikettering voor de '*regulatory affairs'* experts van de bedrijven. CBL en FNLI maken de inhoud toepasbaar voor marketeers op basis van de thema's en aanpak uit dit handboek en vullen dit aan met actuele casussen. De kaders en de uitleg op de website van de NVWA (actie 6) bieden een goede uitleg voor het bedrijfsleven en zal worden meegenomen in deze aanpak. Het is belangrijk dat de betrokken bedrijven nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid nemen. Het handboek zal actueel gehouden worden en er zullen workshops worden gehouden. Hierin wordt gediscussieerd over bestaande uitingen en worden eventuele nieuwe onderwerpen gesignaleerd. Zo worden verbeterslagen gemaakt in het helder en op eenvoudige wijze informeren over de samenstelling van producten.